

Прыроднае згуртаванне. Балота.

Часцей за ўсё балоты ўтвараюцца ў нізінах, у вадаёмах са стаялай вадой. Вада ў іх застаюецца і паступова зарастае раскай, чаротам, асотам, мохамі.

Увосень зялёныя часткі раслін гінуць, увесну вырастаюць новыя. На паверхні вадаёма ўтвараецца раслінны пласт, які спружыніць і чмякае пад нагамі. Хадзіць па ім вельмі небяспечна – можна праваліцца!

Без доступу паветра
ніжнія часткі балотных
раслін адміраюць,
апускаюцца на дно.
Пройдзе час, і з іх
утворыцца торф.

Людзі здаўна
выкарыстоўваюць торф як
паліва і як угнаенне.

Балота – гэта прыроднае згуртаванне, якое ўтварылася з-за лішку вады ў глебе. Вада выцесніла з яе паветра.

У багністай глебе мала бактэрыяў, якія ўтвараюць перагноў, таму тут няма вялікай разнастайнасці раслін.

На балоце часта раздаюцца «ўздыхі». Гэта выходзяць газы, якія ўтвараюцца на глыбіні балота з-за гніенні рэшт раслін і іншых арганізмаў.

На бедных пажыўнымі рэчывамі багністых глебах
светла-зялёным дыванам сцалецца мох **сфагнум**,
які адміраючы ўтварае пад сабой пласты торфу

Дрэвы на балотах чэзлыя, нізкарослыя, бо занадта шмат вільгаці. Карані дрэў у вадзе вымакаюць, затыхаюцца без паветра, таму стварыць надзейную апору яны ў гэтых умовах не могуць. На балоце можна сустрэць **алешыну, бярозу, сасну.**

Водныя расліны

раска

востраліст

рагоз

Вадзяная лілея

чарот

Сярод моху
сустракаюцца тонкія
сцяблінкі **падвею** з
белымі жмуткамі «ваты»
наверсе.

Трапляюцца кусцікі
вечназялёнага атрутнага
багуна з цвёрдым лісцем і
моцным дурманлівым
пахам.

Сустракаюцца на балоце і
невялікі хмызняк **дурніца** з
буйнымі ядомымі ягадамі.

Але галоўная ягада, за якой людзі адпраўляліся на балоты, - **журавіны**.

Журавіны – не травяністая расліна, а вечназялёны кусцік. Яго сцябло, таўшчынёй з іголку, мае такі ж будынак, як сцябло сапраўдных вялікіх хмызнякоў.

На балоце сустракаецца дробная расліна – расянка. Гэта расліна – драпежнік. Яно не захацела гінуць на бедных багністых глебах і прыстасавалася лавіць і есці казурак.

Балоты – рай для размнажэння розных казурак.

Таму, на балоце мноства насякомаедных земнаводных – жаб, рапух, трытонаў. Раз ёсць земнаводныя, з'яўляюцца іх ворагі – змеі. У нашых балотах сустракаюцца вужы і гадзюкі.

З земнаводных вы лепш за ўсё знаёмыя з жабамі.
Карысць ад жаб, як і ад рапух, велізарная. Яны ядуць
шмат казурак, смаўжоў, ратуючы расліны ад
шкоднікаў.
На зіму жабы хаваюцца ў ямках, закопваючыся ў глей.
Увесну ж гучны «жабіны канцэрт» узвясчае, што зноў
вярнулася цяпло.

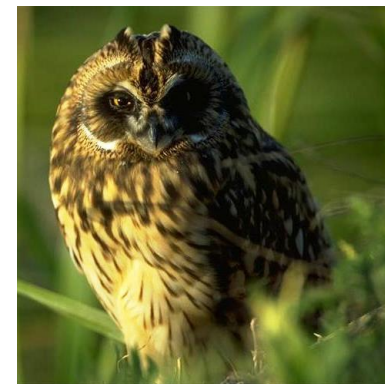
Птушкі балота

бусел

журавель

камышоўка балотная сава

бугай

кулік

чапля

кнігаўка

балотны лунь

Значэнне балот

- У балотах гняздуюцца і кормяцца шматлікія птушкі, якія сілкуюцца ягадамі на тарфянішчах.
- Балоты — асноўныя месцы, дзе трымаюцца пералётныя вадаплаўныя птушкі, якія выводзяць нашчадства на адным балоце, адпачываюць падчас пералёту на іншым, а зімуюць за тысячы кіламетраў — на трэцім.
- На лясных рэках з забалочанымі берагамі любяць сяліцца бабры, перагароджваючы рэчышча ракі плацінамі, што павялічвае вільготнасць у атачальных этэоыторыях. Акрамя баброў, у поймах жывуць іншыя пушныя звяры — норка, андатра. А мядзведзі, ласі, алені, кабаны, казулі прыходзяць на тарфянішчы ў пошуках ягад. Расліны балот вылучаюць кіслароду ў 20 разоў больш за лясы
- Тарфяныя мохі — першыя пасяленцы на голых камянях і скалах, на глебе, непрыдатнай для іншых раслін.
- Мноства малых рэк, бяруць свой пачатак у верхавых балотах. Таксама балоты запавольваюць павярхоўны сцёк вады
- Чалавек выкарыстоўвае балотныя расліны, якія маюць харчовую і лекавую каштоўнасць.

ПРАВІЛЫ ПАВОДЗІН НА БАЛОЦЕ

- Калі вы апынуліся на балоце, то ісці трэба вельмі асцярожна. Пад тоўстым пластом моху паміж купінамі могуць апынуцца гразкія, глейкія месцы, з якіх вельмі цяжка абрацца.
- На балоце вы можаце сустрэць атрутную гадзюку. Як правіла, яна не нападае першай.
- Але калі бяда адбылася і кагосьці ўкусіла гадзюка, трэба адразу выдушыць кроў разам з ядам.
- Нельга накладваць джгут на ўкушаную канечнасць, нельга надрэзаць і прыпякаць ранку.
- Пацярпелага трэба неадкладна адвесці да лекара.